

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

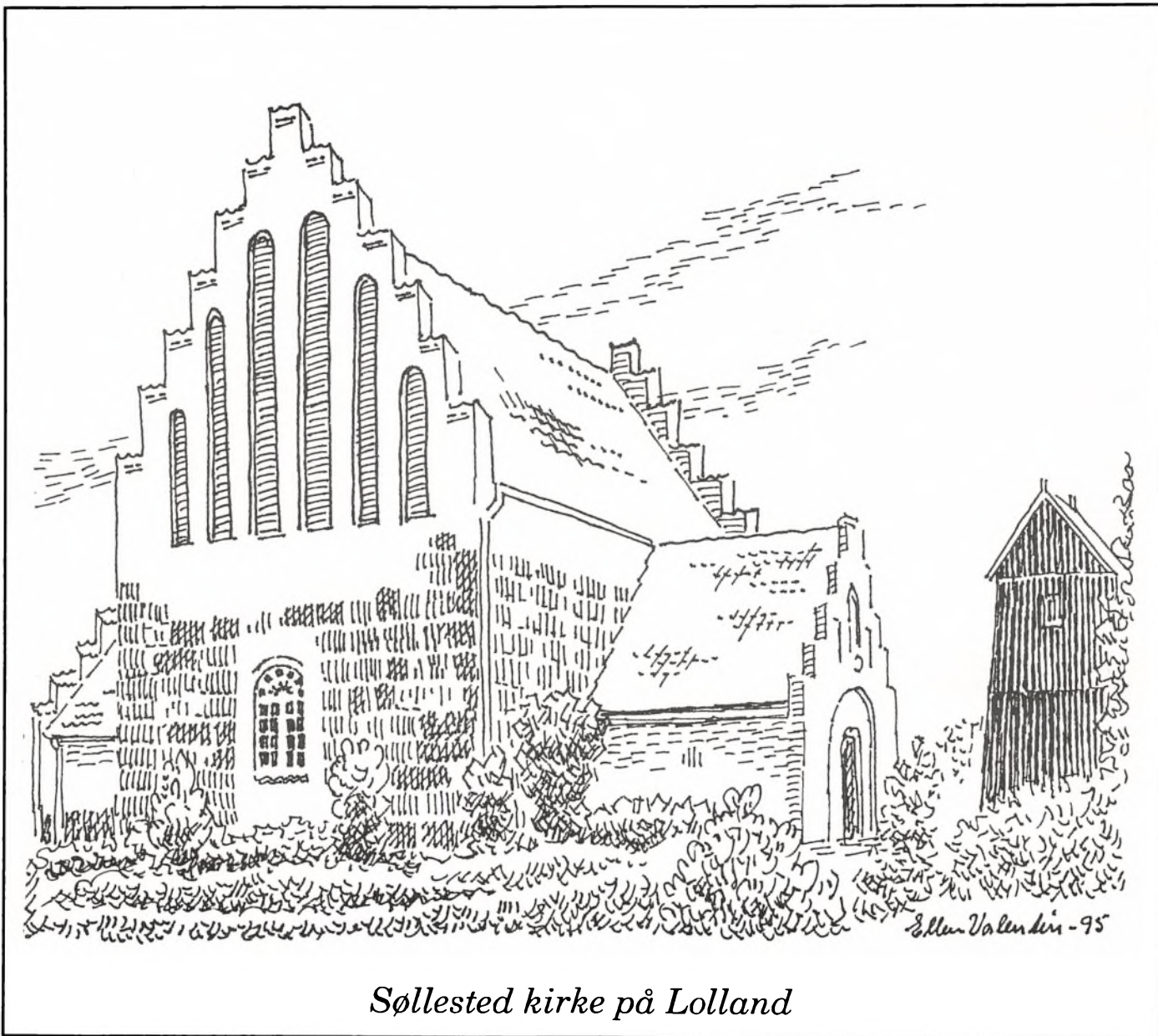
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	2
Stjernen i Østen	3
Nyt fra kredsene	4
Julen i Island	5
Nørreskovgaard i Vendsyssel	8
Christiansfeld	10
Arbejde, udvikling og oplevelser i Australien	12
Fra de gamle sognekommuner	14
Slægtsgårdsrejsen til Island	16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening
 December/januar 1995-96
 Nr. 319 - 54. årgang

Søllested kirke på Lolland

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte,
tlf. 42 80 25 37. Træffes bedst tirsdag og efter kl. 17.
Postgiro nr. 8 08 31 42

Ejendomskonsulent:

Anders Frederiksen, Søndertoften 17, 9500 Hobro,
tlf. 98 51 10 25. Telefax 98 51 16 16

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Gårdejer Carl Martin Christensen,
»Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby,
tlf. 64 85 11 74

Næstformand:

Gårdejer Peder Møller Frifelt,
»Lindegård«, Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 75 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen,
»Solgaard«, Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 42 19 38 37
(Formand: Nordsjællandskredsen)

(Ovennævnte tre udgør
hovedbestyrelsens
forretningsudvalg).

Gårdejer Poul Ancher Hansen,
»Stensebygaard«, Stensebyvej 23,
3730 Nexø, tlf. 56 48 84 60
(Formand: Bornholms Amt)

Gårdejer Jens Peter Hansen,
»Skovgaard«, Ty-Hastrupvej 10 B, 4690 Haslev,
tlf. 53 68 12 67

Gårdejer Arne Højland,
Bakkedraget 3, 4270 Høng,
tlf. 58 85 28 41
(Formand: Vestsjællands Amt)

Gårdejer Meta Larsen,
Kornagervej 54, 4640 Fakse,
tlf. 56 73 09 20
(Formand: Sjælland-Syd)

Proprietær Jens Peder Skov Jensen,
»Hobygården«, Hobyvej 37,
4983 Dannemare,
tlf./fax. 53 94 41 63
(Formand: Udvalget for økonomiske
og landbrugsmæssige sager og
Lolland-Falster afd.)

Gårdejer Poul Mahler,
»Egbox«
Sandager Kirkevej 30, Sandager,
5610 Assens, tlf. 64 79 10 20

Gårdejer Elise Jensen,
»Højtoftegård«, Gammelby 40,
6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslevkredsen)

Gårdejer H.C. Clausen,
»Holmbogaard« Langbro 2 A,
Ullerup, 6400 Sønderborg,
tlf. 74 46 12 86
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Ernst Plagborg,
Lindevej 4, 7200 Grindsted,
tlf. 75 32 04 12
(Formand: Ribe Amt)

Gårdejer Else Christa Bollerup Nielsen,
Skrunsager Hovedgaard,
Skrunsagervej 1, Sønder Bork,
6893 Hemmet, tlf. 75 28 00 12

Gårdejer Mads Andersen,
Skårupvej 4, Hanning, 6900 Skjern,
tlf. 97 36 20 74
(Formand: Ringkøbing Amt)

Gårdejer Oluf Føns Knudsen,
Ribevej 88, Ødsted, 7100 Vejle,
tlf. 75 86 50 29
(Formand: Vejle Amt)

Gårdejer Anders Knudsen Pedersen,
»Kjærsgård«, Skadholmsvej 5,
Gjærbøl, 7752 Snedsted,
tlf. 97 93 42 71

Gårdejer Jens Kr. Nielsen,
Toftegård, Vrouvej 15, Vroue,
7800 Skive, tlf. 97 54 70 31
(Formand: Midjysk kredsen)

Gårdejer Henry Slemming,
»Ryttergården«, Hammelevvej 23, Hammelev,
8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99
(Formand: Arkivudvalget
og Århus Amt)

Gårdejer A.C. Winther Hansen,
»Trillbakkegård«, Korsbjergvej 3 b, Grydsted,
9240 Nibe, tlf./fax. 98 35 16 03
(Formand: Himmerlandskredsen)

Gårdejer Esben Saksager,
Lindager 6
9760 Vrå, tlf. 98 98 85 68
(Formand: Vendsysselkredsen)

Gårdejer Ingrid Houbak,
»Gedemaalsgaard«, Sakstrupvej 32, Bjergby,
9800 Hjørring, tlf. 98 97 10 36

Formanden skriver

Igen går et år på hæld, og som vanligt kommer det bag på mig, og vel mange andre, at julen står for døren.

Det er ikke ganske let at komme i julestemning sidst i november måned, og dermed heller ikke muligt at skrive en juleartikel, så jeg håber, at man bærer over med formandens manglende julestemning.

Vi kan i dette efterår glæde os over et usædvanligt smukt novembervejr, vel vidende, at nogle egne af landet har haft en alvorlig snert af vinteren, medens mange af os nød solen i de dage, hvor snestormen rasede.

På Nordfyn har vi haft det tørreste efterår, jeg kan mindes, og gadekæret er endnu totalt tørlagt efter sommeren.

I disse dage bliver de sidste roer taget, og det ser ud til, at vi når en normalafgrøde de fleste steder.

Dermed kan vi da glæde os over et år, der på trods af en meget varm og tør sommer, må betegnes som et godt år, hvad angår vore markafgrøder.

En sikker indikator for den økonomiske formåen i landbruget, kan vi se i udviklingen i salget af traktorer og maskiner, og med de salgstal, branchen løbende offentliggør, ser det ud til, at det går bedre end tidligere år.

Nu sidder jeg ikke og forventer at træerne gror ind i himlen, men jeg glæder mig på erhvervets vegne over, at der er positive tendenser.

Kate og jeg sender alle vore medlemmer de bedste ønsker for julen og det nye år, med tak for slægtsgårdssamvær rundt i landet. Det er altid glædeligt at møde vore medlemmer i forskellige lokale sammenhænge.

*Og sådan blev det
alligevel jul
i slægtsgården.*

Med venlig hilsen

Carl Martin Christensen.

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16 eller
86 48 34 44, lokal 35
(onsdag kl. 11-15), fax 86 48 41 82

Arkivarer:
Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Aage Kirkegaard,
Fløjstrupvej 29, 8900 Randers,
86 49 43 03

Else-Margrethe Ransy,
Udbygade 19, 2200 København N,
tlf. 35 37 73 22 kl. 18-21
(fortrinsvis folketællinger)

Redaktion:

Ole G. Nielsen,
Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse,
tlf./fax. 53 58 40 16

Nr. 320 udkommer omkring 20. februar.
Stof til dette nummer skal være hos
redaktøren inden den 20. januar.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Korsør Bogtryk ApS
4220 Korsør, tlf. 53 57 79 43
Fax 53 57 36 35

Stjernen i Østen

Af sognepræst Niels Aarup, København

Der var fire mænd, som engang besluttede sig til at skrive hver sin beretning om Jesus og hans liv. Vi kalder dem de fire evangelister. De skrev lang tid efter, at Jesus havde afsluttet sin virksomhed på jorden; men folk talte endnu om, hvad han havde gjort og sagt, og det var ikke svært at skrive om det, som mange havde oplevet. De kunne genfortælle temmelig nøjagtigt.

Men ingen af dem kunne huske tilbage til den tid, da Jesus blev født, og det var meget svært for dem overhovedet at få noget at vide, så de kunne skrive om det. Hans liv som voksen talte alle om; - men hans fødsel? Det var jo så få mennesker, der dengang var blevet klar over, hvad der skete omkring dem, og Josef Maria, hyrderne fra Betlehemsmarken, de vise mænd fra Østen, kong Herodes og hans folk, - de var jo alle døde forlængst, da evangelisterne skulle til at samle stoffet sammen. Der var så lidt overleveret.

Mattæus spørger sig for. Han får rede på enkelte begivenheder, og alt det, som den udløste. Det fortæller han så som sit juleevangelium. Det vender vi tilbage til om lidt.

Lukas er den af de fire, som vi kender bedst, i hvert fald når det gælder han juleberetning. Det er ham, der - som den eneste af de fire - fortæller om julenatten i Betlehem.

Markus kendte tilsyneladende ikke nogen, der kunne huske eller fortælle noget om Jesu fødsel, og så lod han helt være med at skrive om det. Han begynder med Jesu liv som voksen.

Johannes havde egentlig det samme problem: han kunne ikke rigtig få noget at vide om begivenhederne for så lang tid siden; men så meget vidste han i hvert fald: at det, som skete dengang, var noget, som havde fået en uendelig stor betydning for ham selv og for alle andre. Skrive om det ville han, og når han ikke kunne genfortælle hændelsesforløbet, som han ikke kendte, så kunne han i hvert fald forklare, hvad det betød. Og det gør han så i vidunderligt skønt billedsprog: om lyset, der skinner i mørket, så mørket ikke fik bugt med det. Om at det sande lys, som oplyser hvert menneske, var ved at komme til verden. Om at Ordet blev kød og tog

bolig iblandt os, og vi så Hans herlighed, en herlighed, som den enbårne Søn har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed.

Vi kan sige, at Johannes' juleevangelium er det mest indholdsrige, og Lukas' det bedst kendte. Men Mattæus har fundet frem til noget, som gør hans beretning til den mest spændende af dem, vi har. Når vi kan synge om »Østens vise ofred dér«, kan vi takke Mattæus for, at vi overhovedet har fået noget at vide om dem. Undertiden kaldes de for »De hellige tre konger«; men det udtryk hører hjemme i eventyrerne. Bibelen (og d.v.s. Mattæus) kender dem kun som de vise mænd fra Østen. Bibelen har intet om, at de var konger, og heller intet om, at der var netop tre af dem. De var stjernetydere.

De var både astronomer og astrologer. De kunne foretage indviklede astronomiske beregninger, som er imponerende, set med vor tids øjne. Og de tog varsler af alt, hvad de så på himmelhvælvingen. For dem havde hver planet og hvert stjernebillede en særegen betydning, og ethvert usædvanligt himmelfænomen var for dem et varsel om store omvæltninger i verdensordenen. Kunne man forudsige sådanne omvæltninger, havde man en mulighed for i tide at tage sine forholdsregler.

I et ganske bestemt år omkring ved begyndelsen af vor tidsregning bemærkede nogle af disse babyloniske stjernetydere, at et enestående astronomisk fænomen var under udvikling. Man kunne forudse, at planeterne Jupiter og Saturn ville mødes på himlen. (Sådan ville det i hvert fald komme til at se ud, set fra jorden). Og en kort tid ville de kunne ses på himlen som én strålende stjerne. Mødestedet kunne forudses at blive ud for stjernebilledet Fiskene.

De babyloniske stjernetydere slår op i deres stjernebøger. Hvad dér stod, kan vi efterkontrollere, for nogle af de håndbøger eksisterer endnu. Vi kan ikke forklare de forklaringer, som findes dér; men vi kan læse, hvad de går ud på: Jupiter blev anset for at være verdensherskerens stjerne, og dérovre mod Øst regnede man Saturn for at være Palæstinas eller Israels stjerne. Stjernebilledet Fiskene havde noget at gøre med de sidste tider og store omvæltninger i verdensordenen. Når Jupiter mødes med Saturn i Fiskenes tegn, måtte det altså betyde, at nu skulle

Niels Aarup

Han fødtes i en lille by som var forblevet ukendt for os, hvis ikke han var født dér. Hans forældre var ikke rige. Faderen var tømrer. Han rejste aldrig mere end 200 km fra sit fødested. Han blev aldrig konge eller magthaver. Han blev aldrig valgt til nogen tillidspost. Han skrev aldrig en bog. Han var intet af det, vi forbinder med storhed. Han var på så mange andre måder helt anderledes. Han ejede for eksempel kun det tøj, han havde på kroppen. Han var nødt til at låne et æsel for at ride ind i Jerusalem. Han var nødt til at låne et værelse at fejre nadver i. Han var nødt til at låne en andens styrke for at få korset op på højen. Han var nødt til - endda i døden - at låne en grav. Om hans henrettelse var det ikke nogen TV-reportage, ingen proteststorm rundt om i verden, ingen løbesedler ...

Alligevel har verden aldrig været helt den samme efter ham. Hans kærlighed har verden aldrig kunnet glemme. Den har endda forvandlet et grusomt, barbarisk henrettelsesinstrument til et symbol på kærlighed og tilgivelse. Det ville være besynderligt, om vi ikke hos ham kunne hente noget, der kan hjælpe os til at leve sammen og forvandle mørket på vor jord. Til lys.

(David F. Olsen).

de sidste tiders verdenshersker fødes i landet derude ved Middelhavet.

Så forstår vi, at en gruppe stjernetydere fra Babylon måtte afsted. De nåede til Jerusalem, og dér forstod man sig ikke på stjerner, så man kaldte dem bare - sådan lidt neutralt - for: de vise mænd fra Østen.

»Hvor er jødernes nyfødte konge? Vi har set hans stjerne i Østen«. (Det kan også betyde: Vi har set hans stjerne i opgang). I Jerusalem kendte ingen noget til nogen nyfødt prins; men man kendte en ældgammel profeti om Davidsbyen Betlehem. Dér fandt de, hvad de søgte. Og i Jerusalem følte kong Herodes sin position truet, så han udstedte sin berygtede ordre om, at alle nyfødte drengebørn i Betlehem og omegn skulle myrdes.

Det var første gang, døden havde bud efter ham, som siden viste sig at være dødens overvinder.

Nu fejrer vi hans komme i verden. Nu fejrer vi hans komme til os. Hvad der skete i Betlehem, fortæller de gamle skrifter os om. Men fortællingerne er ikke fortalt færdige, førend vi selv, hver især, kan fortælle videre om, hvordan vi i Ham mødte det guddommelige lys og den guddommelige kærlighed og fik lov til at bære alt dette ud i den verden, som det er bestemt for.

Julens spørgsmål til os bliver da dette: Kan de, som søger sandhed og lys og kærlighed, finde det i os? Er Kristus nu blevet født i os?

Nyt fra kredsene

VEJLE AMT

Vejle Amtskreds glæder sig over, at Hardy Pedersen, der er medlem af kredsens bestyrelse har modtaget ridderkorset af Dannebrogordenen. Udmærkelsen er tildelt som anerkendelse af Hardy Pedersens arbejde, som formand for Fællesudvalget for læplantning.

ÅRHUS AMT

Efterårsmøde den 22. november på Gl. Estrup, hvor arkivar E. Overby fortæller om sin rejse til Vestindien. Efter kaffen er der generalforsamling.

SJÆLLAND SYD

Meta Larsen meddeler allerede nu, af kredsens generalforsamling vil blive afholdt den 16. marts kl. 13.00 hos Østsjælland Landboforening i Rønnede. Efter generalforsamlingen orienterer landboforeningsformanden om byggeriet og så fortæller Arne Bülow Skovborg, Ringsted om sin tid som kammertjener på danske herregårde.

Lørdag den 25. november havde kredsens samlet 67 medlemmer til teaterturen. Kredsens har en lang og stolt tradition for en teatertur. I år havde man udvidet arrangementet med besøg på Amalienborg, hvor prinsesse Alexandras brudekjole var udstillet i Christian den Ottendes Palæ.

Derefter kørte man til Christiansborg, hvor man så De kongelige Stalde med heste, vogne og diverse udstyr. Ikke mindst den såkaldte guldbryllupskarat, som brudeparret havde kørt i, blev beundret. En årsag hertil kunne også være, at karetmageren bor i Tappernøje, så han er lokal.

Efter en fornem middag på Restaurant Prag gik man

i teatret og nød Amagerscenens opførelse af »Mød mig på Cassiopeia«.

VESTSJÆLLANDSKREDSSEN

Kredsens indbyder til generalforsamling tirsdag den 23. januar kl. på Høng Landbrugsskole.

Efter generalforsamlingen fortæller fhv. gårdejer Kurt Henriksen, Svinø om udvandrerne. Han bedsteforældre emigrerede til Amerika, og næste generation vendte hjem igen.

Det er en meget interessant slægtshistorie, som Kurt Henriksen fortæller, og for dem, der ikke skulle kende Kurt Henriksen, så er han en levende fortæller med et stort historisk engagement.

EFTERLYSNING

Gårdejer Bent Toustrup Hansen, Gunderslevvej 3, 4250 Fuglebjerg, tlf. 53 75 02 22 har en speciel hobby, han samler på gamle blæselamper og primusapparater.

Det han savner og mangler er litteratur af alle slags om disse tekniske apparater.

NORDSJÆLLANDSKREDSSEN

Den 28. november holdt Nordsjællandskredsens generalforsamling i Gørløse Forsamlingshus.

Formanden Vagn Mathiasen omtalte i sin beretning sommerudflugten til Vikingemuseet og sejltur med »Sagafjord«. Efter sejlturen gik turen til Jyllinge, hvor man så fjordmuseet og sluttede med spisning i restaurant »Kajplads 10«.

De 52 deltagere mente alle, at de havde haft en god udflugt.

Desuden kom formanden med udtalelser om landbrugsgets stilling med hensyn til miljøforhold og eventuelle bøder på op til 100.000 kr. for at bruge for meget kunstgødning, samt pesticideafgift og bøder for ikke at sprøjte for flyvehavre.

Signe Jensen, Sigrild Nielsen og Henning Jørgensen genvalgte til bestyrelsen.

Aftenen sluttede med et causeri af fhv. kommunaldirektør Lauritz Andersen, som fortalte om sin opvækst på et husmandssted, og om de interessante personer han havde truffet i tiden mellem 1930 og 1960.

Til afslutning læste Lauritz Andersen tre historier i nordsjællandsk dialekt.

Velkommen til nye medlemmer:

Læge Anders Balslev,
Christians IV's Vej 4,
3400 Hillerød.

Gårdejer
Hans Jørgen Nielsen,
»Dalholm«,
Åsum Bygade 8,
5240 Odense NØ

Gårdejere
Lissy og Kjeld Greve,
»Grevgaard«,
Kirkehelle 50,
5492 Vissenbjerg.

Fru Herdis Skalborg,
bankdirektør Poul Skalborg,
Poppelvej 3,
9575 Terndrup.

Gårdejer
Claus G. Wiese,
»Sophienlund«,
Sophienlundvej 1,
8660 Skanderborg.

Kammerherre,
hofjægermester
Chr. W. Obel,
»Haxholm«,
Haxholmvej 80,
8870 Langaa.

Gårdejere
Grethe og Egon Jensen,
»Stenersgaard«,
Sønderholm Hedevej 25,
9240 Nibe.

Julen i Island

Af Erling Bjarnason, Høng

Julen i Island ligner meget den danske jul. På Thorlaksmesse, Lillejuleaften, 23. december, spiser mange skata (på dansk rokke), som man bringer i gæring, ved nedgravning.

Men flere mennesker har travlt den sidste dag før jul, m.h.t. spisning juleaften, så er det forskelligt fra familie til familie.

Mange holder i den gamle skik og spiser rype (fjeldrype). Disse ryper bliver fanget om efteråret i bjergene. Men tiden har ændret sig. I dag spiser de fleste hamburgerryg, flæskesteg eller fuglekød.

På juledag spiser de fleste islændinge røget fårekød. Med det røgede fårekød spiser mange laufabraud (løvbrød), som er friturekogte, runde kager med bladmønster.

Juledag samles mange familier, ligesom hernede.

På nytårsaften samles mange sammen med sine venner, eller med familien og spiser god mad. Om aftenen tænder man bål, som børnene har samlet brænde til.

Den sidste dag i julen er den trettende, helligtrekongers aften. Den dag spiser man også god mad. Om aftenen tænder man bål igen (Ellebål).

Ellefolk er også i forbindelse med julen, men mest nytårsaften og helligtrekongersaften. De kommer til juleaften, når folk går til kirke. Ellefolket holder fest, spiser og danser. De er altid væk før mennesker kommer hjem. Ellefolket bor i klippen, som hedder Elleborg.

Helligtrekongers aften er også en stor dag i Island, den er den sidste dag i julen.

Mange klæder sig ud som ellefolk den dag, f.eks. som ellekonge og elledronninger, og danser omkring bålet, som man tænder den aften.

Det som gør julen i Island enestående er de 13. julemænd, som har stor betydning for børnene. Julemændene bor i huler (grotte) i bjergene. De kommer en ad gangen til bygden, og tager en ad gangen hjem til bjergene igen.

Den første kommer natten den 12. december, og tager hjem igen den 25. december, og nr. 2 kommer natten til den 13. december, og tager hjem den 26. december o.s.v. Den sidste tager så hjem den 6. januar, som er helligtrekongers aften, men det er også den sidste dag i julen.

Fra 12. december til 24. december stiller børnene deres sko i vinduet. Julemændene putter små gaver, slik eller noget lignende i skoen.

Hvis børnene er uartige, får de kun en kartoffel.

Nogle reddede næste aften ved at putte en seddel i skoen til den næste julemand, og skrev at de lovede at være søde og gode.

Julemændene er fra 16-1700-tallet.

I gamle dage kom de mest for at drille folk og for at stjæle, men efter 1900-tallet bliver de børnenes venner.

Julemændene har også en mor, hun hedder Gryla (Troldkælling) eller Grylen. Gryla er fra 12-1300-tallet. Hun så frygtelig ud og hendes ynglingskød var uartige børn. Hun har været brugt til at skræmme børnene, da de var uartige.

Gryla har en mand som hedder Leppaludi (Pjattehoved), og han er julemændenes stedfar. Leppaludi har en søn, han hedder Skrøggur (Bussemand).

Alle børn er bange for dem.

*Julemændenes mor
hedder Gryla
(Troldkælling).*

De er begge to utrolige grimme, men heldigvis holder de sig oppe i bjergene, og kommer aldrig der hvor mennesker bor, undtagen når børnene er meget uartige, så kommer Gryla og tager børnene.

Efterhånden begyndte man at tvivle om, at Gryla var julemændenes mor.

Gryla har også en stor og frygtelig kat, Jolakøtturinn (Julekatten). I gamle dage sagde man, hvis børnene ikke fik nyt tøj til jul, blev de taget af Julekatten, så kvinderne arbejde dag og nat før jul, og syede nyt tøj til børnene.

Julemændene:

1. Stekkjastaur. (Træben).

Han var den første, (12. dec.) som kom til bygden. I gamle dage sneg han sig ind i fårestalden, og forsøgte at sutte mælk på fårene, men det var lidt svært for ham, da han havde et træben.

2. Giljagaur (Kløftfyrr).

Han var den anden, (13. dec.), i gamle dage skjulte han sig i båsen, og imens mælkepigen snakkede med bonden, stjal han skum fra mælken, for det kunne han bedst lide.

3. Stufur (Stump).

Han var den tredje (14. dec.), julekatten var hans bedste ven. Stump stjal stegepanden fra køkkenet og spiste resterne.

4. Thvørusleikir (Grydeskeslikker).

Han var den fjerde (15. dec.), han var meget tynd, fordi der var næsten aldrig særlig meget tilbage på grydeskeen.

5. Pottasleikir (Grydeslikker).

Han var den femte (16. dec.), han kunne bedst lide resterne.

6. Askasleikir (Askslikker).

Slikker træskåle som maden opbevaredes i. Han var den sjette (17. dec.), han ventede under sengene, og brugte lejligheden til at slikke askene da folk stillede dem på gulvet under sengen.

7. Hurdaskellir (Dørsmækker).

Smækker med dørene.

Han var den syvende (18. dec.), han elsker at smække med dørene, og han kan godt lide når dørene knir-kede.

8. Skyrgamur

(Skyr, er en slags oplagt mælk, tilsat løbe).

Han var den ottende (19. dec.). Skyr findes kun i Island, og er meget populær blandt børnene og af mange voksne.

9. Bjugnakrækir (Pølsesnupper).

Han var den niende (20. dec.). I gamle dage snuppede han pølser, som blev hængt op i køkkenet.

10. Gluggagæjir (Vindueskigger).
Han var den tidende (21. dec.). Han var helt tossed med at kigge ind gennem vinduer.

11. Gattathefur (Snuser).
Han var den ellefte (22. dec.). Han havde meget skarp lugtesans, han kunne godt lide løvbrød og kunne lugte det nybagte lang vej.

12. Ketkrokur (Kødsnupper).
Han var den tolvte (23. dec.). I gamle dage stjal han julemaden, som oftes var røget fårekød, han snupede den igennem skorstenen.

13. Kertasnikir (Stearinlystigger).
Han var den sidste (24. dec.). I gamle dage tiggede han stearinlys, fordi i den tid var stearinlys lavet af tælle, så han spise dem, men nu går han bare med almindelige stearinlys.

Om familiens julebord

I min familie er der en solid tradition for, at frokostbordet juledag har et klassisk anstrøg, d.v.s. være præget af dansk julemad, som har rod i den gode bondekultur.

Personligt har jeg erfaret, at jeg godt kan blive mæt, selvom jeg ikke bliver fedtet ind i lagen fra de syltede grisetæer, som med liden elegance kan fordeles over hele ansigtet.

Her bringes et par opskrifter:

Syltede grisetæer

Slagteren har rengjort grisetæerne grundigt. De deles med en kniv og koges sammen med grisehovedet. De skal være meget møre. Faktisk skal de koge så længe, at det er nødvendigt at tage dem op med hulske. De står på et fad til næste dag, hvor de enten lægges i lage eller i fryseren.

Degnesylte (syltet flæsk)

Et stykke sribet flæsk lægges i saltlage ca. 1 døgn. Derefter koges det til det er mørt. Det kan nu skæres i skiver eller lægges i lagen i et stykke.

Efter 2-3 dage kan man begynde at tage af det.

Et stykke kogt medisterpølse i samme lage er meget velsmagende.

Lagen til syltede grisetæer og Degnesylte

5 dl. vand
3 dl. eddike
300 g sukker
1 stort løg
3 laurbærblade
2 hele nelliker
2 hele sort peberkorn
1 tsk. salt
Koges sammen

Når lagen er blevet kold lægges grisetæerne og/eller flæsken i. Spises med sennep, rugbrød og rødbeder.

Med denne redegørelse for dele af julebordets glæder, ønskes alle »Slægtsgårdens« læsere glædelig jul og godt nytår.

Ole G. Nielsen.

Nørreskovgaard 1882.

Nørreskovgaard i Vendsyssel

Nørreskovgaard i Hals sogn er en slægtsgård i fjerde generation, som blev oprettet i 1845 af Knud Jensen Toft.

Slægten Toft kan ifølge slægtsbogen føres 350 år tilbage.

Sidst i 1600-tallet sad Jens Sørensen Toft på en fæstegård i Lille Vorde, der hørte under Gudumlund hovedgård.

Jens Sørensen Toft døde i 1699. Han er stamfader til den talrige slægt, hvis efterslægt er delt op i tolv linier. Den ene af disse linier kaldes Nørreskovgårdslinien.

Knud Jensen Toft, der blev stamfader til denne linie af slægten, var født i 1814 i Lille Vorde. Han købte i 1843

hovedparcellen af den udstykkede hovedgård Hersumgård mellem Hobro og Viborg.

Denne gård solgte han med god fortjeneste i 1845, og samme år købte han Hals Nørreskov af landvæsenskommissær, godsejer Thyge Thygesen, Randrup hovedgård i Himmerland.

Thyge Thygesen havde købt Hals Nørreskov af gods-ejer Lorentzen til Havnø, og hans godssamling bestod endvidere af Høstemark og Dalsgård i Vive sogn.

Efter landvæsenskommissærens død i 1845 solgte arvingerne de 1.000 tdr. land skov nord for Limfjorden til Knud Jensen Toft for 12.000 Rd. De 10.500 Rd. lånte han af farbroderen Laust Toft til Kiddal.

Knud Jensen Tofts brødre Peder og Christen Toft var med på Hersumgård, og de fulgte med til Nørreskoven, hvor der kun var et skovfogedhus. Dette hus var så dårligt, at det regnede gennem taget og ned i vuggen til den første-fødte.

De tre brødre byggede først et teglværk. Det kunne lade sig gøre, da Peder Toft havde lært teglbrænderi.

I 1853 giftede Peder Toft sig til Toftekærgård i Sejlflod.

Nørreskovgaard 1995.
Den nye hovedbygning ses til venstre i billedet

Den tredje broder Chresten Toft blev ejer af Brorstupgård ved Randers.

I 1848 stod Nørreskovgård færdigbygget af sten fra eget teglværk.

Senere byggedes Knud Jensen Toft Mosegaard, som blev dannet af en parcel af Nørreskovgårds jord og den vestre ende af Nørreskoven.

I 1877 blev Mosegaard overtaget af sønnen Jens Justesen Toft (f. 1855). Tilliggendet var 572 tdr. land, hvoraf 120 tdr. land var agerjord og 340 tdr. land var skov.

Knud Jensen Toft var i 1846 blevet gift med Maren Jensdatter (1823-1871). Hun var datter af Jens Justesen til Grydelund.

De fik otte børn. Sønnen Jens Knudsen Toft overtog efter faderens død i 1876 Nørreskovgaard.

Han var født i 1851 og blev i 1877 gift med Mariane Jensdatter fra Engholm (1852-1900).

Jens Knudsen Toft købte nogle englodder og byggede gårdene Lønholt og Bøgen (260 tdr. land).

I begyndelsen af dette århundrede omfattede Nørreskovgaard 420 tdr. land, hvoraf 148 tdr. land var ager, 60 tdr. land eng og 210 tdr. land skov.

Besætningen bestod af 24 køer, 20 stk. ungkreatur og kalve, 2 tyre, 8 heste, 10 plage og føl samt 3 får. Der solgtes årligt 30 fedesvin.

Folkeholdet udgjordes af 1 forkarl, 1 røgter, 1 staldkarl, 3 karle og 1 pige.

Næste ejerskift fandt sted i 1920, da tredje generation overtog Nørreskovgaard.

Otto Toft var født i 1888 og blev gift med Ester Viborg fra Volsted, hvor hendes fader var lærer.

Efter et frasalg af lidt jord i 1930, var Nørreskovgaard reduceret til 226 tdr. land, hvoraf 128 tdr. land var agerjord.

Besætningen var i 1930 på 40 køer, 2 tyre og 50 stk. ungkreaturer og kalve. Der var 8 arbejdsheste og 4 plage.

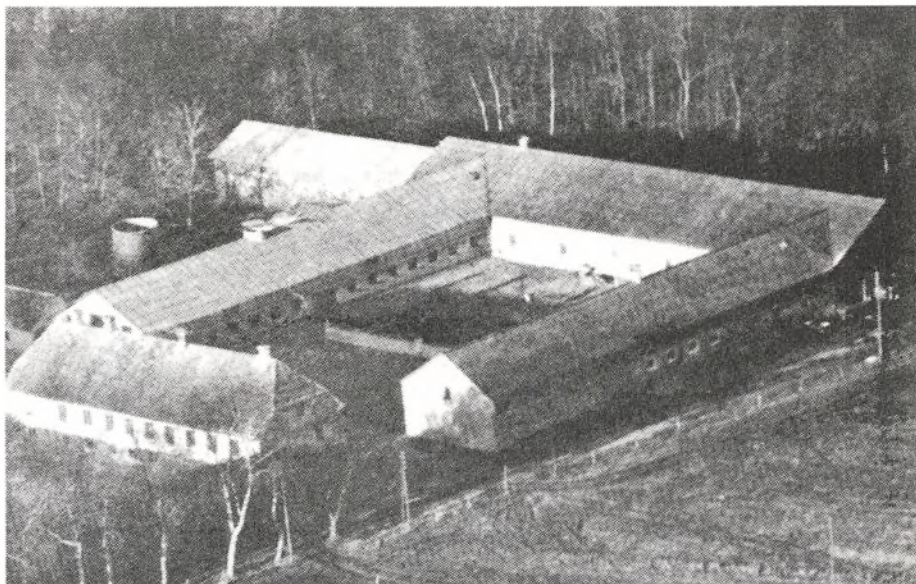
Årligt leveres 200 slagterisvin. (Pattgrisene indkøbtes).

Der var 100 høns på gården.

Otto Toft byggede i 1948 et maskinhus, i 1951 en ny lade og i 1960 en ny staldlænge.

I 1957 overtog nuværende ejer - Jens Holger Toft Nørreskovgaard.

Den gamle hovedbygning fra 1840'erne blev revet ned i 1966. Den svarede ikke længere til behovet. Køkken, folkestue og folkeværelser var i kælderen.

Nørreskovgaard 1960.

Nu har Nørreskovgaard en moderne bolig, den er praktisk indrettet, men bærer også præg af fruens interesse for antikke møbler.

Nørreskovgaard har 121 ha, deraf dyrkes de 100 ha. Resten er skov.

12-13 ha dyrkes med industrikartofler til kartoffelmel, 11 ha er med vedvarende græs, mens resten er med korn, ærter og brak.

På gården er 20 ammekøer.

Der er stor interesse for heste. I 1994 havde familien Toft den bedste hoppe på Ålborg Dyrskue.

Datteren rider, og hun har fået flere store bud på sin hest, men hun vil ikke sælge sin bedste ven.

Proprietær J.H. Toft fortæller, at i en lysning i skoven var en keglebane, og da han var barn skulle man altid ned på keglebanen, når der var gæster.

Bag keglerne stod et træ, og den flittige brug af keglebanen, havde slået hul i træet.

Nørreskovgaard blev i sommeren 1995 besøgt af Dansk Slægtsgårdsforenings Vendsysselkreds, som havde en meget fin dag på gården.

OGN.

Aulsgården 1995.

Christiansfeld

I forbindelse med årsmødet den 1.-2. juni 1996 vil Dansk Slægtsgårdsforenings medlemmer opleve Christiansfeld.

Christiansfeld er så helt forskellig fra Danmarks andre byer, og den indtager en så enestående plads i den sønderjyske bygningskulturs historie, at byen har krav på vor største opmærksomhed.

Udflugtsdagen begynder i Brødremenighedens kirke, og derefter ser vi på byen og Gudsageren (kirkegården).

I nr. 295 af »Slægtsgården« december 1991 har fru Gudron Kloppenborg-Skrumsager berettet om julen og juletraditioner i Christiansfeld.

Brødremenigheden er en evangelisk frimenighed med samme bekendelsesgrundlag som Den danske Folkekirke.

Adventssalmen »Tak og ære være Gud« (nr. 62) er skrevet af Niels Johannes Holm (1778-1845), som var præst i Brødremenigheden i Christiansfeld.

Brødremenigheden, som byggede Christiansfeld, har sin egen historie, der går tilbage til det 15. århundrede, hvor Johan Hus i Bøhmen stiftede menigheden i reaktion mod katolicismen. Det var imidlertid først i det 18. århundrede, menigheden oplevede en blomstring, som skulle få følger for Danmark.

Den 13. august 1727 er grundlæggelsesdagen for »Den fornyede Brødrekirke« i Herrnhut ikke langt fra Dresden.

Herfra udgik de impulser, som førte til grundlæggelsen af Christiansfeld. Herrnhuterne betragtede et fælles, inderligt kirkeliv med en streng kirketugt som en nødvendig livsbetingelse, og på dette grundlag opbyggede de deres tilværelse.

Herrnhuternes byer blev til med menighedslivet for øje og kunne for så vidt betragtes som kirkelige stiftelser, men da også arbejdsomhed og dygtighed i borgerlige erhverv hørte til dagliglivet i disse byer, blomstrede de op på en måde, som tiltvang dem respekt langt uden for kirkeligt indstillede rækker.

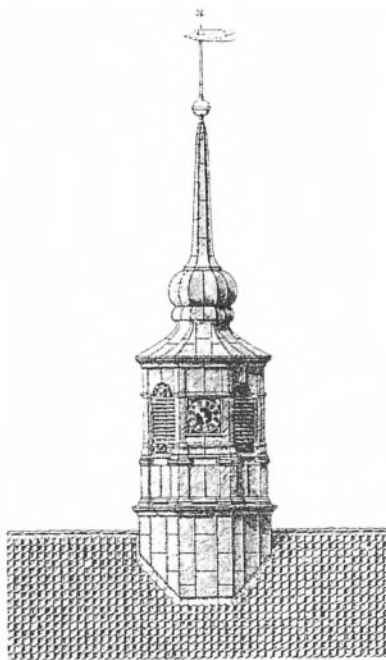
Christiansfeld blev grundlagt 1772 på godset Thystrupgårds jorder, og er den eneste brødremenighedsby i Norden.

Initiativtager var den danske regering, der ønskede at forbedre landets handel og industri, og som håbede, at Herrnhuterne ville bidrage dertil.

Brødremenighedens centralledelse i Sachsen var selv interesseret i forslaget. Man havde mange tilhængere i Danmark, hvor der blev drevet en ret vidstrakt missionsvirksomhed.

De 10. december 1771 - medens Struensee var kabinetsminister - underskrev Christian VII koncessionen for Christiansfeld. Den fastslog byens særlige status og gav brødrene forskellige rettigheder og friheder. Kirke og skole blev således undtaget de sædvanlige danske bestemmelser og lagt direkte ind under kongen, hans kabinetsminister og menighedens egne biskopper. Endvidere blev der givet fri næring og frihed for alle afgifter i 10 år samt - i samme tidsrum - en 10 pct.s byggestøtte til alle bygninger.

At Struensee blev styrtet 17. januar 1772 fik ikke følger for menigheden. De nye magthavere tog nok

sagen op til nye overvejelse, men 13. august 1772 forelå koncessionen endeligt vedtaget i uforandret form.

Til at forestå anlæggelsen af den nye by havde centralledelsen udvalgt to mænd, Johannes Prätorius og Jonathan Briant.

Christiansfeld må, hvad såvel anlæg som bebyggelse angår, ses i nær sammenhæng med brødremenighedens øvrige byer. Grundlæggelsen af sådanne byer kulminerede i tiden efter midten af 18. århundrede med en række anlæg i Sachsen og Schlesien omkring Elben og Oder, men de findes også i andre europæiske lande og i Nordamerika.

Helst ville menighederne bo helt for sig selv. I allerede eksisterende byer flyttede man så vidt muligt sammen i en bestemt

gade eller om en bestemt plads, men nyanlæg blev foretrukket. De lagdes altid i passende afstand fra anden bebyggelse og var altid nøje gennemtænkte og planlagte.

En simpel regularitet behersker planerne: lige linjer og rette vinkler. En rektangulær, beplantet plads - enten som i Christiansfeld skudt ind mellem to parallelle gader eller som i Herrnhut med gader, der løber vinkelret ud fra midten af pladsens sider - markerer anlæggets midte, og her har kirken sin naturlige plads. De vigtigste veje er ofte beplantet med allétræer, og der er haver op til husene, således at bebyggelsen som helhed får en åben karakter. Sammenhængen husene imellem er sikret gennem et ensartet, enkelt byggesæt og en omhyggelig overvejelse af hver bygnings rolle i bebyggelsen. Derfor danner de enkelte byer udtalte helheder, og hertil kommer at byerne indbyrdes - trods store afstande - kan have iøjefaldende fællestræk. Det hænger selv sagt sammen med, at de er bygget på samme idégrundlag, men den omstændighed, at de tidsmæssigt ligger tæt op ad hinanden, og at mange af menighedsmedlemmerne - heriblandt ikke få bygningshåndværkere - rejste fra by til by og deltog i det rent praktiske arbejde, har naturligvis været af væsentlig betydning for dette forhold. Helt afgørende var det, at alle former for byggeri ansås for centrale menighedsanliggender og behandles som sådanne.

Om menighedsbygninger som f.eks. kirke, skole og korbuse gjaldt, at de skulle godkendes af et større råd, et slags kommuneråd, der beskæftigede sig med byanliggender, og også ældsterådet, byens vigtigste råd, kunne have noget at sige. Når endelig den projekterede bygning var vedtaget i byen, blev en tegning heraf samt overslag over udgifterne ved byggeriet forelagt centralledelsen i Sachsen.

Om byplanen ved man god besked, både om ophavsmanden til den og forlægget for den. Såvel Briant som Prätorius var opfordret til at give forslag for det første til byens placering på Thystrupgårds jorder og for det andet til selve byplanen. De forelagde begge deres ideer hertil ved et møde med ledelsen i Barby ikke langt fra Magdeburg i september 1772. Begge kom direkte fra Thystrupgård og havde nøje undersøgt forholdene og foretaget opmålinger. Først behandledes spørgsmålet om byens beliggenhed og siden forslagene til byplanen.

I de sidste blev der foretaget nogle smårettelser, men begges forslag til såvel beliggenhed som plan ansås hver for sig for gode, og det blev »Loddet«, der traf afgørelsen. (Resultatet af en lodkastning betragtes om Den Helligånds bestemmelse. Lodkastningen anvendtes i sager, hvor lige meget talte for og imod en bestemt handling, og i øvrigt specielt ved optagelse i menigheden, ved embedsansættelser og ved giftermål!). Loddet afgjorde, at byen skulle placeres efter Briants forslag, men udformes efter Prätorius' plan.

Samme dag afgjorde Loddet, at J.G. Arndt fra Niesky i Böhmen skulle være menighedens byggeinspektør.

I løbet af årets to sidste måneder blev byen med gader og byggepladser udmålt og udstykket, og byggematerialer blev skaffet til veje. Kun det bedste skulle anvendes til byens huse. Man fik gode sten fra Egersund og Flensborg og brændte også en del selv, men de var dårligere. Tømmer skaffedes bl.a. fra Kalmar, Gotland og Drammen.

Ved slutningen af året ankom Arndt, og 5. januar 1773 sluttedes kontrakt med murermester Höffner fra Haderslev om opførelsen af de første fire huse: »Det første hus« (med forsamlingsal og brødræstue) *Lindegade 17*, gæstgivergården *Lindegade 25* samt private huse til Briant og Prätorius, henholdsvis *Lindegade 26* og *Lindegade 28* (det sidste i 1 etage).

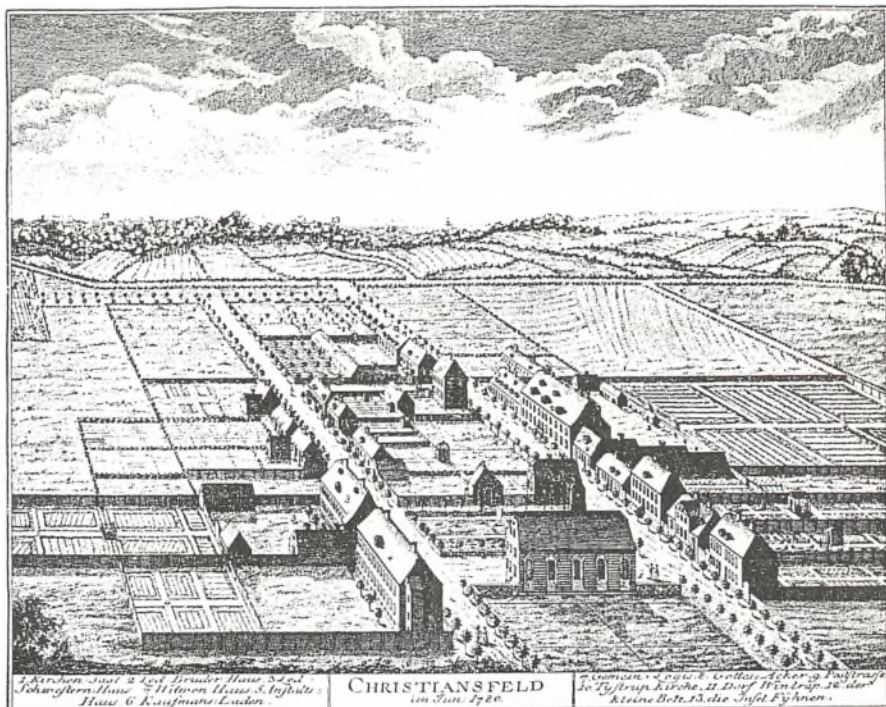
Under stor højtidelighed blev grundstenen til disse bygninger nedlagt 1. april, og 13. november indviendes menighedssalen. Samme år blev Gudsageren anlagt, og denne samt Kirkepladsen og gaderne beplantedes med lindetræer.

Byggeriet skred hastigt fremad. *Brødrehuset* blev grundlagt 1774, *Søstrehuset* og den nye egentlige kirkebygning to år senere og *Enkehuset* 1779. Samtidig øgedes antallet af private huse hurtigt. Byggeaktiviteten havde sit højdepunkt lige før udløbet af de i koncessionen »begunstigede« ti år, og ved udgangen af året 1782 fandtes der i byen 36 huse. I de nærmest følgende år fortsatte byggeriet i mindre omfang, et par år var der stilstand. I 1790'erne begyndte man igen, men i begyndelsen af 1800-tallet kom der kun få nybygninger. Efter opførelsen af *Lindegade 4* fra 1826 var der en byggepause på 19 år, men stort set kunne det egentlige Christiansfeld da også betegnes som udbygget.

1853 skete der noget for den gamle by skæbnesvangert, idet hovedvejen (mellem Kolding og Haderslev), der tidligere løb øst for byen, nu førtes tværs igennem den. En del bygninger blev revet ned og nogle nye opført, særlig gik det ud over Brødrehusets og gæstgivergårdens bagbygninger. Denne vej har også i nyeste tid givet anledning til nedrivninger, idet hotellets vestlige ende samt Brødrehusets hjørne i 1. etage mod gadekrydset blev skåret af i 1938.

Det første Christiansfeld er både historisk og arkitektonisk noget ganske særegent i landet. Forudsætningerne for den specielle Christiansfeld-arkitektur er ikke fuldt afklaret. Men at byggemåden er opstået som en blanding af dansk og sachsisk-schlesisk byggeskik er sikkert nok.

Vil man i korthed udtrykke, hvad der er karakteristisk for Christiansfeld, kan man tage sit udgangs-

Christiansfeld i juni 1780. Stik af Meno Haas.

punkt i de ord, brødrene selv - ikke uden stolthed - skrev til brug for »Danske Atlas«, hvor bindet om Slesvig - med det kobberstukne prospekt, der viser Christiansfeld i fugleperspektiv - udsendtes 1781, kun ni år efter byens grundlæggelse:

»Christiansfeld, de evangeliske brødres etablisement, en liden nyopbygget, regulær og smuk by ved Kongevejen i nærheden af Thyrstrup kirke og by, 2 mil fra Haderslev og 2 mil fra Colding bestående af tvende parallelle gader som ere forbundne formedelst 2 stræder og i midten af byen en quarré eller anselig firkantet grøn plads indfattet med en hæk, hvortil gaden er fra Kongevejen sired med en allé af lindetræer lige som også vejen til kirkegården som er anlagt uden for byen i form af en have. Bygningerne som til en del er anselige af moderne byggeart og mestendels massive, alle med stentag, er ej tæt sammen, men i nogen distance fra hverandre byggede, ethvert hus med gårdsrum og have forsynet. Kirken ved pladsen allerforrest er muret af gule flensborgsten ligesom de fleste huse i byen og har en lille kuppel i midten af taget«.

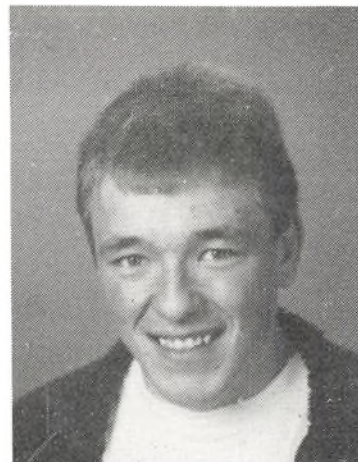
Alt det væsentlige i Christiansfelds særpræg er berørt i disse linjer, men hertil kommer, at den grundtone, som blev anslået i det første femår, på forbausende måde blev holdt klar og ren i tiden der fulgte, og at den endnu fornemmes meget stærkt.

Gudsageren, »stedet, hvor de hensovede som sædekorn stedes til hvile til den store opstandelses morgen« er i sin art helt enestående og af en betagende skønhed, som kun sjældent findes på kirkegårde.

Alle byens gamle grunde har forhuse med facaden rejst i gadelinjen, og disse facader fastholder for øjet de klart afstukne gaderum. Med kirken i vest og den symmetriske opbyggede husgruppe i øst er Kirkepladsens klare rum på enestående smuk måde holdt fast til Lindegade og Nørregade. Vi står her over for en fremragende bybygningskunst, og det er lykkeligt, at hovedtrækkene i dette mesterværk er fuldt bevarede. Med Kirkepladsen og dens nærmeste omgivelser hæver Christiansfeld sig i bybygningsmæssig henseende højt over flertallet af Nordeuropas byer.

Arbejde, udvikling og oplevelser i Australien

Henning Nielsen, Brandelev ved Næstved har været i Australien, hvor han har arbejdet på to forskellige farme og oplevet landet. Til denne rejse modtog Henning Nielsen 10.000 kr. fra Jens og Anna Jensens Fond.

Henning Nielsen fortæller, at han arbejdede på en gård ved Fakse, og fik nogle gode kammerater, der havde været i Canada og New Zeeland samt jorden rundt i 14 måneder, og det gav lysten.

Rejsen begyndte den 3. september 1993 og afsluttedes 18. juli 1994. Turen til Australien var gennem IAEA, og der var truffet aftale med en farm i New South Wales om plads. Det var to brødre, der drev deres gårde og deres hjem sammen som et landbrug. Der var 2.000 ha, heraf dyrkedes 300 ha med hvede, mens resten lå hen med græs til 3.000 får, 150 køer og 300 tyre.

Værtsfamilien var meget gæstfrie. Henning Nielsen boede hos Poul O'Brian, som var den praktiske af brødrene, mens Warwick O'Brian var den teoretiske, som tog sig af hvede og kvægproduktion. (Kvæget var på Warwick O'Brians farm, da det regnede mere hos ham, og der derfor var bedre græs).

Når man rejser ud er det ikke noget problem med sproget, det får man lært - siger Henning Nielsen, men man skal være klar over, at der kan komme perioder med hjemve, og så er det rart med en gæstfri værtsfamilie.

Landbruget i Australien er enkelt. Hveden blev hø-

stet i december. Derefter kom fårene ind på marken, hvor de gik til regntiden satte ind i marts. Så blev marken brændt af, og jorden kunne behandles. Det foregik med en tallerkenharve. På »Hennings Farm« høstede man 4-5 tons hvede pr. ha.

I Australien arbejder næste generation på farmen, og når den ældre generation falder væk, så glider landbruget til næste generation.

Nogle farmere gør meget ud af deres dyr, mens andre intet gør. Husdyretik er ikke så udbredt, og i Australien er det almindeligt, at bruge hormoner til vækst.

Australien har et stort marked hos japanerne, og her er man lige glade med, at dyrene får hormoner, så de når slagtevægten på 2½ år og ikke ad naturlig vej på 3 år.

Mens Henning var i Australien, opstod de store brande, som vi hørte om. I bjergene er der næsten kun tørt krat, og derfor gik det så galt.

Foruden arbejdet på farmen, blev der også tid til at gå på jagt. Det blev til to kænguruer og en hare. Man driver også intens jagt på rævne.

Opholdet i Australien bestod af 9½ måneds arbejde og 1½ måneds rundrejse.

Det var en måned mere end planlagt, men værtsfamilien inviterede på skiferie, og så kunne der blive tre ugers arbejde på en farm med 150 ha bomuldsplanter, som skulle høstes.

IAEA's tur varede 4 uger fra 10. marts. Der var 40 unge mennesker fra 10 lande og de tilbagelagde 10.000 km.

Det var først og fremmest naturen, der var oplevelsen, men man besøgte også en krokodillefarm, en svinefarm en strudsefarm, et dambrug med krebs og en naturpark med terraium. Der blev også lejlighed til at se et museum for landbruget, som det var for 200 år siden, da opdyrkningen begyndte.

Selvfølgelig blev der også tid til at se sig om i Sidney.

Henning Nielsen oplevede julen i Australien, og det var en flad fornemmelse. Julen faldt midt i hvedehøsten, og efter engelsk skik

Klippehuset. Fårene går ude hele året, men der er indrettet et hus, hvor fårene bliver klippet. Fårene drives ind i huset, og efter klipningen glider de ad en slidske ned i husets kælder og kan derfra gå ud i folden igen.

Luftfoto af den australske farm hvor Henning boede.

Det store hus i forgrunden er stuehuset. Så er der et maskinhus og et klippehus. Bagerst ses et reservoir for regnvand. Det gik tør, og man fik derefter kun lidt vand fra et vandløb, så al vand var rationeret.

fejres julen juledag, så juleaften kørte mejetærskeren til kl. 22.

Julemorgen var der udvidet morgenbord og julegaver. Dagen var fredag, og julemiddagen serveredes midt på dagen, og det var sprængt kalkun.

Det følte Henning ikke var jul.

Anden juledag var julen slut, og dagen efter rejste Henning ud til kysten, hvor han med gutterne skulle fejre nytåret.

I landsbyen var tre kirker, en til hver trosretning, men de havde en fælles kirkegård, hvor hvert samfund havde sin afdeling. Kirkegården lå midt i marken til den gård, hvor Henning arbejdede.

I Australien fejrer nogle nytåret som herhjemme. Henning og vennerne spiste fisk, derefter var der fest og fyrværkeri.

I Australien er det meget brugt at gå i kirke nytårsnat.

Henning bor i Brandelev, men hans hjem - slægtsgården - ligger i Ormeslev ved Korsør. Efter endt skolegang tog han grundkursus på Kærhave Landbrugsskole, og efter et par pladser, fulgte turen til Australien, som var oplevelsen.

Efter rejsen fulgte 6 måneder hos beredskabskorpset i Næstved og nu arbejder Henning på en gård i Gødstrup, hvor han passer grise og mark.

Henning skal på Høng Landbrugsskole og afslutte uddannelsen med grønt bevis, og så er det meningen, at han vil etablere sig på en gård, hvor der er mælkekvote. - Hans veninde - Lone har også stor interesse for malkekøer, og de to ser optimistisk på fremtiden.

Jens og Anna Jensens Fond

udlåner penge til unge landmænds etablering af selvstændigt landbrug, både ved familiehandel og ved køb på det frie marked.

Ansøgninger kan fremsendes løbende og bliver behandlet på halvårlige møder.

Fonden yder også legater til unge landmænd under uddannelse. Legat er enten på 5.000 kr. eller 10.000 kr. Legaterne skal primært anvendes til studierejser i udlandet.

Ansøgning kan fremsendes hvert år inden udgangen af april måned, og vil blive behandlet i maj/juni måned.

Henvendelse til: **Carl Martin Christensen, Kaaregaard, Badstrupvej 39, 5485 Skamby.**

Fra de gamle sognekommuner

Verner Larsen, Herlufmagle var hovedbestyrelsesmedlem i Dansk Slægtsgårdsforening i årene 1976-1985. Men han har også en lang politisk karriere. 36 år i sogneråd og kommunalbestyrelse. I 20 år var Verner Larsen tillige amtsrådsmedlem. Det blev til 16 år som borgmester i Suså kommune.

Verner Larsen har i »Årbog for Historiske Samfund i Præstø Amt 1995« skrevet om sine tolv år som medlem af Præstø Amtsråd.

Her fortæller Verner Larsen om nogle oplevelser fra den gamle sognekommune:

Magtfulde medlemmer

I 1954 blev jeg valgt til medlem af Herlufmagle sogneråd, en sjællandsk kommune på 1800 indbyggere.

Mine fire første år hører til de bedste ud af mine 36 år i kommunalt arbejde.

Arbejdet var helt anderledes end det er i nutidens kommuner. Vi havde ikke stærke udvalgsformænd, det hører vor tid til.

I Herlufmagle kommune havde vi en magtfuld sognerådsformand i gårdejer Kr. Larsen, Rosbjerggård, og ligeledes en magtfuld kommunekasserer i tømrer Lauritz Hansen, Spragelseville. Disse to udgjorde et stærkt makkerpar, og det var mere end svært for os andre, at få vedtaget noget udenom dem.

Jeg husker, at vi andre medlemmer i flere år ønskede at få istandsat den vej, der fra østsiden fører ind i Herlufmagle (Spragelsevejen). Den var så ujævn, at den mindede om et gammeldags vaskebræt. De moderne vejbump, som snart findes i alle vore byer, er det rene ingenting ved siden af de bump, der fandtes på Spragelsevejen. Men hver gang vi andre forsøgte at afsætte penge til denne vej, havde de to magtfulde medlemmer en masse indvendinger. Særlig var kommunekassereren imod en istandsættelse til trods for, at han færdedes på den hver dag. - »Jo«, sagde han, »bare man cykler inde i siden, så er vejen god nok«!

En gang havde vi været til generalforsamling i sognerådsforeningen og på hjemturen skulle vi passere dette dårlige vejstykke. - Inden hjemturen aftalte vi med vognmanden, der kørte i et såkaldt »Folkevognsrugbrød«, at vi skulle placere kommunekassereren bagerst i bilen. Vognmanden skulle så, når han nåede til den dårlige vej, køre så stærkt han kunne forsvare. Det blev en voldsom rystetur kommunekassereren og et par medlemmer mere fik. - Da vognmanden nåede Herlufmagle kirke, standsede han bilen og spurgte kommunekassereren, hvad han mente om vejen. - »Jo«, sagde han, »jeg må indrømme, at der må gøres noget, så jeg vil på næste sognerådsmøde foreslå, at der indkøbes to skilte med »ujævn vej«!

Torskegilde

Hele sognerådet var i vores kommune ligningskommission, og det gav os medlemmer et enestående kendskab til kommunens indbyggere og hvordan de levede.

Ligningsarbejdet sluttede med det berømte »torskegilde«.

Her indkaldte man de skatteydere, hvor der var problemer med selvangivelsen. Det kunne være en barsk affære, at være indkaldt og ofte få gennemtrævet sin økonomi og hele tilværelse.

Selv om vi gjorde meget for at behandle folk ordentligt, så må man også huske, at folk er »dygtige«, når det drejer sig om at betale så lidt skat som muligt.

Jeg husker een situation, hvor en skatteyder, som var indkaldt, havde rigtig mange problemer. Hver gang man stødte på en fejl, så undskyldte han sig med at sige, at det jo var »mor og mig, der laver regnskabet, og vi er jo ikke så gode til regning«.

Efterhånden som problemerne tårnede sig op, udbrød sognerådsformanden lidt irriterende: »Det er da mærkeligt, at hvergang der er fundet fejl, er det til jeres egen fordel«!

Så udbrød manden med et stort smil: »Jamen så ringe, er vi da heller ikke«!

Hvem var det?

Ved et folketingsvalg først i 1950'erne oplevede jeg som vælger en lille pudsig episode på valgstedet i Torpe forsamlingshus i den gamle Herlufmagle kommune. Det var kun et lille valgsted med omkring 180 vælgere, så alle kendte hinanden, troede de da!

Da optællingen var slut og resultatet blev oplæst, viste det sig, at der var afgivet een stemme på Danmarks Kommunistiske Parti! Det vakte nogen opstand i det lille samfund - hvem var den formastelige?

De vælgere, der var tilstede begyndte systematisk at gennemgå beboerne i hele det lille valgområde, og ved udelukkelsesmetoden, nåede man frem til en lille håndfuld vælgere, der var usikkerhed om, hvor de stemte.

Opmærksomme vælgere på et valgsted kan tit opleve, at når en vælger har fået stemmesedlen, så står vedkommende lidt og kikker på den, sætter sin tommelfinger ud for det parti, man vil stemme på, og går ind i boksen.

En vælger havde bemærket to brødre, der havde sat tommelfingeren ud for to forskellige partier. Den ene af brødrene mistænkeligt nær Kommunistpartiet.

Jo, i det nære samfund bliver der lagt mærke til den enkelte!

BOGANMELDELSE:

»Landbrugsloven
i hovedtræk«

Af chefkonsulent Ole Kirk, Afdelingen for Landboret på Landbrugets Rådgivningscenter.

Landinspektør Christian Jørgensen og professor Helge Wulff har skrevet en bog om landbrugsloven »Landbrugsloven i hovedtræk«.

Christian Jørgensen er ansat i Strukturdirektoratet under Landbrugs- og Fiskeriministeriet. Helge Wulff er professor i Retskundskab på Landbohøjskolen.

Strukturdirektoratet har udgivet »Landbrugsloven med tilknyttede forskrifter«. I denne publikation er samlet landbrugsloven med tilhørende bekendtgørelser, cirkulærer med videre.

Bogen »Landbrugsloven i hovedtræk« skal ses som supplement til de officielle forskrifter, hvor reglerne er formuleret i paragraffer.

Bogen er skrevet i et forståeligt sprog, ligesom der er givet en baggrund og uddybning af reglerne, som ikke umiddelbart fremgår af bekendtgørelser med videre.

Bogen indledes med et afsnit om lovens historiske baggrund og sammenhængen med anden jordlovgivning, herunder den fælles landbrugspolitik inden for EU.

Herefter omtales lovens grundbegreber - landbrugsjendomme og landbrugspligt - og der redegøres for lovens administration og klagemuligheder.

Hovedvægten i bogen ligger i beskrivelsen af lovens regler om driften af landbrugsejendommen, samdrift og forpagtning samt reglerne om sammenlægning og erhvervelse af landbrugsejendomme.

Lovens erhvervelsesbetingelser er forskellige, afhængig af, om der er tale om køb i fri handel, arv eller familiehandel med videre. Bogen giver her en god oversigt i skemaform over, i hvilke situationer, der for eksempel stilles krav om en landbrugsmæssig uddannelse (grønt bevis).

En landmand, der ønsker at udvide sin bedrift, for eksempel ved køb af suppleringsjord eller ved køb af ejendom nummer to eller tre, kommer ofte ud for, at der skal foretages annoncering af, om der er naboer, der ønsker suppleringsjord.

Også i denne situation giver bogen på en forståelig måde en god oversigt over de meget komplicerede regler om fortrinsstilling til suppleringsjord.

Bogen indeholder også en grundig gennemgang af reglerne om forpagtning. Det bør fremgå af kontrakten, hvilke arealer, bygninger og inventar med mere forpagtningen omfatter, og om forpagteren for eksempel kan udnytte skove, jagt- og fiskerirettigheder eller overtage braklægningsstøtte, mælkekvote med mere.

Endelig indeholder bogen et udførligt stikordsregister, der giver læseren en god hjælp ved brugen af bogen.

Det er min opfattelse, at bogen kan være en god introduktion til landbrugsloven - såvel for landbrugets rådgivere som for landmænd, der har interesse i lovgivning om landbrugets forhold, samt andre der arbejder med landboretlige emner.

Bogen kan købes i boghandelen. Bogens pris er 119 kroner.

BOGANMELDELSE:

»Landbrugsloven
med tilknyttede
forskrifter«

Landbrugsloven - ny håndbog fra Strukturdirektoratet.

Strukturdirektoratet har nu samlet landbrugsloven og de mange gennemførelsesregler i en praktisk håndbog.

Den nye håndbog »Landbrugsloven med tilknyttede forskrifter«, cirkulærer og vejledninger, der er udstedt i medfør af loven.

Bogen indeholder også eksempler på erklæringskemaer, der anvendes i forbindelse med erhvervelse af landbrugsejendomme eller ved udstykning og sammenlægning m.v. af landbrugsejendomme.

Den nye regelsamling er en nyttig håndbog for advokater, landinspektører, konsulenter, ejendomshandlere og andre juridiske og økonomiske rådgivere, der jævnligt kommer i berøring med landbrugsloven.

Det samme gælder statslige og kommunale myndigheder, der arbejder med landbrugets forhold eller medvirker ved reguleringen af det åbne land, f.eks. forvaltninger i amter og kommuner.

Bogen er samtidig en håndbog for de regionale jordbrugskommissioner, der varetager administrationen af landbrugsloven.

Bogen er også en nyttig håndbog, for dem, der føler sig klemt af forskellige offentlige institutioner og interesseorganisationer.

Bogen, der er på godt 180 sider, kan købes for 100 kr. i boghandelen.

Dansk Slægtsgaardsforenings hovedbestyrelse, 10. oktober 1995 samlet på Gl. Estrup hos Dansk Landbrugsmuseum.

Returadresse: Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte

Slægtsgårdsrejsen til Island ...

I dagene fra 12. til 17. september 1996 afvikles en rejse til Island.

Turen udgår fra Kastrup Lufthavn, hvor man samles fredag, den 12. september kl. 18.00.

Man vil være tilbage i Kastrup tirsdag kl. ca. 13.30.

Overnatningen vil være på et hotel i Reykjaviks gamle bydel, men hotellet er med tidens standard - bad og toilet til hvert værelse.

Det foreløbige program er udformet således, at lørdagen indbyder til besøg i varme kilder, tid til at handle lidt og eftermiddagen har en rundtur i bus rundt i Reykjavik.

Lørdagen vil bl.a. indeholde besøg på Frilandsmuseet med gamle islandske gårde, som blev bygget af tørv.

Søndagsturen bliver en lang heldagstur til Tingsletten, Geysir, Guldfoss (vandfald) og Skalholt (Islands tidlige Domkirke).

Mandagen byder på en landbrugstur. Vi skal i samarbejde med den lokale landboforening besøge islandsk landbrug, der er betydelig mere omfattende end vi normalt forestiller os.

Vi kender til får og heste, men der er også meget malkekvæg på Island.

Prisen for turen vil blive ca. 6.000 kr. pr. person. For enkeltværelse bliver der tillæg. I prisen er rejsen, lufthavnsafgift, hotel, 3 frokoster og 4 middage samt bus alle fire dage.

Kirken på Tingsletten

Før man begiver sig til Island, skal man vide, at det er et dyrt bekendskab. Madens pris er som i Danmark, kvaliteten er også på samme høje niveau, men drikkevarerne er oppe i pris. Heldigvis er man på Island meget fortrolige med amerikanske turister, og derfor vil der altid være glas og vand på bordene, så man kan uden økonomiske skrumpel tage til Island og opleve naturen og historien.

Turen ledes af Ørn Petersen (dansktalende islænder), Inger M. Hansen og Ole G. Nielsen.

Specialprogram for turen fås ved henvendelse til »Slægtsgårdsbladet«s redaktør.

Tilmelding til Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte, tlf. 42 80 25 37.

